

Țara Noastră

FONDATOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

No. 18—19

9

MAI

1926

In acest număr: Ordine și autoritate de *Alexandru Hodoș*; Poeme câmpenești, poezie de *Zaharia Stancu*; Justificarea reacțiunii de *G. M. Ivanov*; De peste prag de *Ion Gorun*; Noul tratat germano-sovietic de *I. Amilcar*; Sectele religioase de *Septimiu Popa*; Acorduri, tratate și pacte de *I. Paleologu*; Gazeta rimată: Fantazie botanică de *Nestor Porumb*; Insemnări: Intre amenințări și lingușire; La Jilava, iarăși greva foamei; Concepțiile partidului poporului; Acordul dezacordat; Politica financiară; Greșeli de limbă, ortografie și gramatică; etc., etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No.

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Ordine și autoritate

Ani de-arândul, Basarabia a fost un obiect de speculă lefteră în târgul politicei noastre militante. Tot solul de agitatori suspecți ai nemulțumirilor populare, răsăr și fără veste din besna anonimatului, s'au așezat pela răspântii, desfășurând înaintea ochilor noștri ulmiți un alarmant film de cinematograf. Nu e nici-o m'rare, dacă propaganda dușmană României l'a reținut imediat, pentru a-l face să ruleze în străinătate.

Tabloul era trist și îngrijitor. Țărani bătuți până la sânge, pentru plăcerea sadică a cine știe cărui plutonier de jandarmi; oameni nevinovați, împușcați fără judecată și jefuți de avere; călători pașnic aruncați în Nistru, pentru a nu se mai întoarce niciodată; o poveste stropită cu sânge și cu rușine, rod al unei imaginații interesate, pe care oficinile însărcinate cu răspândirea tuturor calomniilor la adresa țării noastre, aveau grije să le amplifice, să le înflorească, și să le facă drum spre marginele apusene ale Europei.

Vrăjmașii din afară își aveau astfel complicități lor în cuprinsul propriilor noastre hotare. Aceștia au fost, în toate vremurile, antreprenorii suferințelor populare, cari, ațâțând în drumul lor poftă cu neputință de satisfăcut, împărțind cu generozitate ogoare tachipulte, și făcându-se ecoul unor indignări născocite de ei înșiși, au făcut cu neputință, atât cunoașterea exactă a realității cât și deslegarea ch'bzuită a unei probleme delicate, cu foarte multe cofituri de nepătruns.

De o asemenea solje a avut parte, până acum, urgisita provincie de dincolo de Prut. Ea n'a putut să fie sinceră, și n'a reușit să facă, pe seama așa zișilor ei protejați, niciun bine. Dimpotrivă, impresarii

prea mult trâmbiștelor necazuri basarabene, făcând apologia absolută a țarismului de altădată, scofând în azul lumii acel strigăt idiot: „era mai bine subț ruși”, și simulând regretul spinărilor încovoiate după mângaierea cnutului căzăcesc, au ajuns să compromită avroape cu desăvârșire cauza justă a unui colț de țară, de curând revenit la matca vieții naționale, care, cu nevoile și păsurile lui, nu putea să fie privit decât cu o nelimitată simpatie, între dorința Basarabiei de a ieși la lumina deplinei libertăți și sufletul primitiv al nostru al tuturor s'a intercalat, ca un turburător intermediar cu gânduri ascunse, zgomotul asurzitor al demagogiei exploataoare.

Care dintre noi n'ar fi dorit să cunoască realitatea cu proprii lui ochi? Să smulgă acest văl mincinos de exagerare și de indecență, pentru a ieși la lumină, în linii simple și precise, adevăratele năzuinși ale scumpului pământ, unde doarme și astăzi țărâna eroică a arcașilor lui Ștefan cel Mare.

Cu acest gând bun, se pare că a pornit deunăzi, în Basarabia, și d. general Averescu, în dubla sa calitate de basarabean și de șef al guvernului. Într'adevăr, învingătorul dela Mărăști e o veche cunoștință a șesurilor basarabene. El a revăzut, desigur, la Ismail, vechea casă în care s'a născut, și în inima sa au tresărit amintiri de demult, legături tainice cu trecutul, cari prețuiesc și rodesc adese mai mult decât orice program politic. Primirea ce i s'a făcut pretutindeni, din partea norodului încrezător în cuvântul unui ostaș care n'a mințit niciodată, e dovada unei netăgăduite popularități, ale cărei efecte se vor resimți, desigur, în rezultatul alegerilor generale.

Dar această preocupare nu ne interesează acum. Mai e și alt ceva. Dl. general Averescu e unul dintre pușinii oameni politici ai României întregite, cari n'a câștigat popularitatea sa pe prețul unor deșarte făgădueli. Această popularitate a venit să-l caute singură la postul său de comandă de-alungul tranșeelor, unde l'a găsit senin și liniștit, sever câteodată, dar drept totdeauna, ocrotind și răsplătind pe cei vrednici, lovind cu meritată pedeapsă pe cei cari, cu prudență sau nerușinare, ocoleau să-și facă datoria.

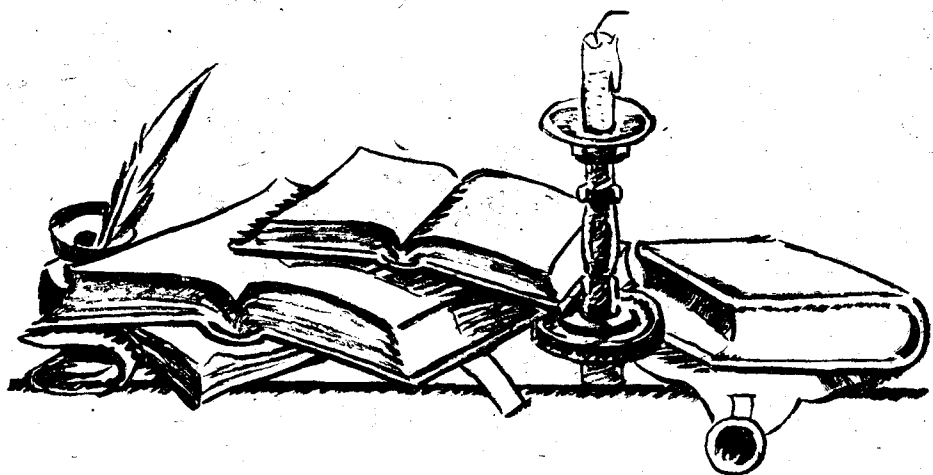
Iată însușirea de căpetenie a unui conducător de oameni. Numai principiul autorității poate salva ideea de dreptate. Lingușitorii mulțimei sunt, de obicei, și cei mai primejdioși exploataori ai ei. Mâna tare e dimpotrivă singura, care poate restabili dezordinea și poate stârpi abuzul, dând la o parte pe cei nevolnici și făcând să triumfe binele obștesc. Așa numitele partide democratice, cari strigă de atâția ani încoace în numele Basarabiei, n'au reușit decât să compromită, și interesele locale ale acestei provincii, și interesele consolidării statului român.

Numai un partid de ordine, însuflețit de dorința de a salva principiul solidarității naționale pe toată suprafața țării, va putea să limpezească o stare de lucruri, pe care dușmanii României au exploatat-o îndestul. Partidul poporului făgăduiește să întreprindă această operă de reîntegrare a spiritului de autoritate și de alinare a suferințelor reale. El o poate face cu atât mai ușor, cu cât punctul arhimedic al

existenței sale va trebui să fie tocmei întărirea, sub toate raporturile, a țărânilor noastre. Aceasta e singura rațiune de a fi a unui organism politic răsărit din dorința de prefacere frământată de-alurgul câmpurilor de bătaie.

Dacă partidul poporului își va sprijini acțiunea sa de împăciuire a spiritelor pe temeiul principiului de ordine și autoritate, cu atât mai bine. Dreptatea, o repetăm și aci, n'a venit niciodată pe aripele prea ușoare ale demagogiei . . .

ALEXANDRU HODOȘ

POEME CÂMPENEȘTI

Proecte

*Dac' ai veni, hulubii 'n sbor rotat
Ar împleti cunună peste casă
Și soarele lângă poteci culcat
Ți-ar săruta pantofii de mătăasă.*

*Prisaca ar trimite o albină
Ca să-ți aducă miere în ulcior
Și merii rezemați într'un picior
Te-ar îmbia cu freamăte 'n grădină.*

*Și eu ți-aș cere mâna cu brățară
Și te-aș ruga să-ți porți cu mine pașii
Pe unde, vesel, fluiereă cosașii
In ochi cu ziuă blândă și sprintărară.*

*Am rătăci pe câmpurile ude
Să vezi cum se desfoaie dimineața
Și-ai asculta cum colcăie vioaia
In ierburile proaspete și crude.*

*Ar crește galben soarele din grâu
Și apele s'ar arginta în zare
Și ai culege 'n ochi priveliști clare
Și te-ai scălda 'n lumină ca 'ntr'un râu.*

*La un răzor te-ai frânge de mijloc
Și de pe un rug ghimpos ai rupe-o mură,
De pe-un măceș sălbatic o răsură
Și ți-ai prindea-o 'n plete ca la joc.*

Un smoc de spice-ai treera în palmă
Să afli de e bobul copt și plin
Și-un greer negru și-o lăcustă, lin,
Ar năvăli în sânul tău deavalmă.

Pe lunci am întâlni circezi de boi
Și bivoli goi cu șoldurile strâmbe
Și-amiaza le-ar svârli pe spate trâmbe
De vălvătăi, ca niște șaluri moi.

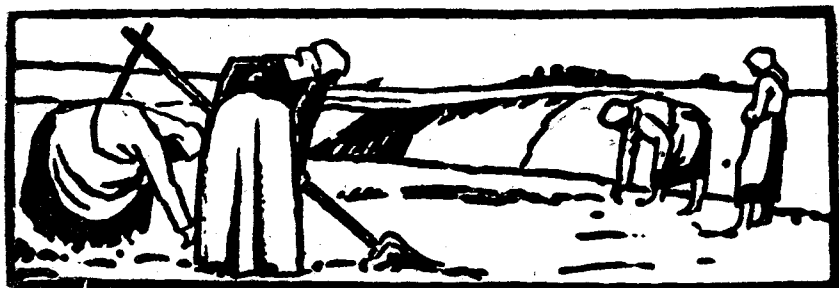
Și-aceleași drumuri ne-ar aduce, 'ntoarse
Lângă căsuța albă, cu livadă,
Și ne-am lăsa făpturile să cadă
De dor și trudă, 'n umbră deasă, arșe.

Și când amurgul ar suņa tălângi
Ingenunchiați, smeriți, cu suflet greu,
Noi l am vedeă plutind pe Dumnezeu
Cu aripele sfâșiate 'n crângi.

Soare

Copii satului se scaldă 'n râu
Și goi se 'ntind cu soarele pe prund
Adie vânt cu miros crud de grâu
Și 'n stuhărișuri boi de var s'ascund.
Pe crengi, cu roadele, dă vara 'n pârș,
Văzduhu-i numai zumzet de albine
Și eu îmi fremăt către cer, cu sârș,
Livezile cu roade mari din mine.

Zaharia Stancu

Justificarea reacțiunii

Justific reacțiunea nu numai pentru că ne găsim în ea ca într'un reflux, ca într'o tragere înapoi a elementelor revoluționare, cari au cutremurat și continuă pe alocurea să turbure liniștea vieții sociale. Justific reacțiunea ca o forță creatoare a umanității.

Orice revoluție se sfârșește printr'o reacțiune, în organizmele biologice ca și în organizmele sociale. Asta e legea. Cu cât o revoluție a fost mai răscolitoare, cu atât și reacția vine mai implacabilă. Din acest punct de vedere, istoria pare a fi un registru al alternării revoluției spre reacție și viceversa. Au fost revoluții barbare, sângeroase, — s'au sfârșit cu reacții barbare și sângeroase. Dar adevărul și moralitatea reacției nu e în faptul că ea se contrapune revoluției, că este o antiteză a ei; adevărul și moralitatea reacției se găsesc într'un plan deasupra acestei antiteze. Având însă conștiințele încă turburate de dorul sau de spaima revoluției, atâta lume întrebuițează cuvântul „reacție“ și înțelege conținutul reacției într'un chip superficial, tâmp, negativ. Reacția în înțelegerea superficială se contrapune progresului, reformizmului radical, ori cărui proces de creație socială, ori cărei desfășurări și mișcări spre bine. În concepția negativă, reacția e considerată ca o stare pe loc, câte odată ca o mișcare înapoi, ca o energie de a întoarce prezentul spre trecut, o perioadă postrevoluționară către o perioadă anterevoluționară. Dinpotrivă.

Reacția își are adâncimea ei morală, forța internă de creație, o mișcare dinăuntru în afară spre o viață nouă, spre plămădirea de noi valori politico-sociale. Și înainte de toate, reacția este o afirmare a spiritului neînvins, nemototolit, neștirbit de către și în procesul revoluției. Reacția este în esența ei spirituală, de aceea ea descopere omenirii noi cugetări și noi perspective. Popoarele cari au trecut prin revoluție nu seamănă în perioada de reacție nici cum au fost până la revoluție, nici cum au fost în timpul revoluției. Capătă un al treilea

chip, un al treilea fel de a fi. În aceasta a treia stare a lor — starea de reacție, — conștiința colectivă a poporului trecut prin revoluție devine mai sensibilă, și naște din atâtea ciocniri și contradicții interne un nou sentiment de viață.

Reacțiunea franceză dela începutul secolului al XIX-lea.

Revoluția franceză din 1789, ridicându-se la culmea napoleonismului, — pe cari l'aș putea numi robespierrian, fiindcă în realitatea istorică de atunci Napoleon n'a fost altceva decât un Robespierre pe cal, cuceritor în numele patriei și a principiilor fundamentale ale celor trei Constituții revoluționare — se sfârșește prin reacțiunea spirituală dela începutul secolului al XIX. Ideologii revoluției uită acest proces de flux și reflux revoluționar, crezând că pot adânci și lărgi la infinit procesul revoluționar, acceptând doctrina revoluției permanente. În ce constă reacțiunea spirituală a poporului francez? În aceia că mișcarea catolică și mișcarea romantică au pus stăpânire pe spiritul francez, care se abandonase avântului trecător al dezlănțuirilor revoluționare. Mișcarea catolică și mișcarea romantică cu care s'a încheiat asaltul raționalist al Marelui revoluției a fructificat cugetarea franceză în tot cursul secolului al XIX. Revoluția franceză n'a permanentizat pe Robespierre și ideologia politico-socială a jacobinilor, ci a născut pe Joseph de Maistre, mai proeminent și mai permanent — ca tip și ca ideologie a reacțiunii — decât pe Marat, pe Danton, pe Couthon și Robespierre. Un tip reprezentativ al reacțiunii spirituale a poporului francez, Joseph de Maistre, catolic integral, a intensificat și a dat prestigiu procesului de creație progresivă a spiritului francez care se sbătuse în steapă frazeologie revoluționară. Din afirmațiile catolice ale lui Joseph de Maistre s'a îmbogățit și Saint-Simon și Auguste Comte și întreaga cugetare filozofică și politică a secolului al XIX. În conștiința lui Joseph de Maistre s'a făcut experiența tăriei adevărilor și valorilor practice ale catolicismului. În conștiința lui, catolicismul apare la începutul secolului de care vorbim și o valoare și un adevăr superior valorilor raționaliste și de multe ori abstracte ale revoluției. Joseph de Maistre a eșit din revoluție om nou, catolic nou, — permițându-și justificat să condamne emigrația strâmt reacționară a Franței aristocratice. Datorită procesului de reacțiune spirituală, însăși catolicismul veacului al XIX apare nou, înnoit, și profund deosebit de catolicismul până la revoluție. Atunci catolicismul era o prerogativă de dominație de clasă, după revoluție catolicismul s'a transformat mai mult în mișcare vie, în conducător al conștiințelor religioase ale catolicității europene și mondiale. Deși reacționar, reacționar-tip, J. de Maistre n'a aprobat — dimpotrivă a osândit — pretenția restauraționiștilor francezi, cari promiteau catolicilor autentic-reacționari situația de clasă dominantă ce o aveau până la revoluție. Insetat de o viață nouă, dar integral catolică, J. de Maistre întrezărea pentru mai marea fericire a umanității scăpata de furia revoluției inconștiente o nouă revelație, revelația Sf. Duh. Din această revelație, s'a născut și romantismul religios al lui

Chateaubriand. Ce a rămas din Constituțiile raționaliste din perioada revoluției? Un material de arhivă istorică. În fond cugetarea reacționară a romantismului religios ne-a lăsat acel monument de inspirație divină, către care ne întoarcem pentru înmprospătarea noastră spirituală chiar acum.

E vorba de capodopera lui Chateaubriand: „Le génie du Christianisme.” Studiind formele și esența reacțiunii franceze dela începutul sec. al XIX, ne gândim ce ravagii ar fi putut să facă filozofia raționalistă a enciclopediștilor în bazele spirituale ale poporului francez, o filozofie care prin gura lui Voltaire batjocorise nu numai biserica catolică dar și dogmele catolicismului. Joseph de Maistre și Chateaubriand au biruit raționalismul enciclopediștilor, care a inspirat și a condus revoluția franceză. Atât de puternică a fost reacțiunea spirituală dela începutul sec. al XIX, încât până astăzi cultura raționalistă a rămas hibridă și nepuțincoasă. În schimb legătura între reacțiunea actuală, care deschide după războiul mondial și după revoluția bolșevică noul medievalism — o perioadă nelimitată de timp, în care ideea spirituală își recapătă definitiv situația de idee dominantă și conducătoare — legătura acestora are caracterul cauzal al unei paternități netăgăduite. Reacțiunea actuală își caută și își găsește origina în reacțiunea spirituală dela începutul sec. al XIX, în timp ce ideologia revoluționară e bastardă, născută capricios din spiritul accidental și barbar al lui Karl Marx. De aceia ideologia revoluționară e turbulentă și pretențioasă, fără să fie obligatorie, lipsită de orice purere de creație. Superficialitatea ideologiei revoluționare se vede și din faptul cum se neagă în chip optimist răul, ce există etern în natura omului, și pe care spiritul creator al reacțiunii îl reduce cât mai mult posibil pe planul de perfectibilitate morală cu ajutorul grației divine. În revoluție se sfășie legătura între prezent și viitor, o legătură pe care numai reacțiunea o continuă, se desface „suprafața de adânc,” se înfăptuește o îndepărtare din „centrul spiritual al vieții.” Reacțiunea înseamnă ierarhie, legătură organică, rânduială divină; revoluția suprimă aceste principii și realități ale vieții.

Să ținem prin urmare minte: reacțiunea este o manifestare de vitalitate, de existență puternică, de forță de creare, de progres organic, de legătură cu trecutul și cu Dumnezeu; ideea a spiritului unui popor, pe care revoluția l'a cutremurat dar nu l'a distrus, nu l'a schingiuit până la pervertire, până la moarte.

Revoluția bolșevică și reacțiunea actuală

Filozofi creștini (ca Berdiaev, Carsavin, Trubețcoi, Florenski) cari au întrezărit prin revelația inimii începerea noului medievalism — în care, după cum am spus ideea spirituală va fi și dominantă și conducătoare — văd în revoluția rusă o pedeapsă grea trimisă de Dumnezeu poporului rus pentru păcatele și bolile trecutului, pentru neîmplinirea datoriei claselor dominante care au avut puterea în mână și responsabilitatea în conștiință, pentru rătăcirile intelectuale ale

intelectualității ruse, „inspirată de idealuri negative și fantome mincinoase“. Din revoluția rusă, ca odinioară din revoluția franceză, a eșit actuala reacțiune mondială. Indiferent cum concepem revoluția rusă, mistic sau marxist — adevărat e că în ea au pierit aproape toate iluziile umanitariste și sociale ale intelectualității ruse. Doctrinile poporaniste cu conținut socialist ale lui Lavrov, sistemele atât de gelatinuoase și atât de inadaptable la realitatea rusească a lui Marx, furia anarhistă a lui Bakunin, creștinismul anarhic a lui Tolstoi, nesăfioasele dorinți politice ale slavofilor, pretențiile teocratice ale bisericii funcționarizate, imperialismul autocrat al „zimbrilor“ intransigenți — întreg acest amestec de contradicții flagrante — care alcătuiau în multiple și deosebite combinații fondul cugetării rusești în curs de un veac, — au răbufnit din năuntru, s'au umflat, au avut o clipă de aparență că se vor scheletiza în cele trei dimensiuni ale realității, dar au plesnit ca acele ciuperce de câmp, în forma de nucleu, pline de praf și otrăvitoare, pe care piciorul unui trecător le strivește turtindu-le pentru totdeauna, risipindu-le praful împrejur. Așa a risipit revoluția rătăcirile doctrinare ale intelectualității ruse. Dar aceasta e un merit al revoluției. Vina ei — dacă se poate vorbi de o vină a elementelor dezlanțuite — e că ea a năzuit săucidă sufletul unui popor, și a pretins să reveleze un nou adevăr. Revoluția a încercat să suprime spiritul poporului, și forțele lui de creație culturală. Transformarea socialistă, condusă de o doctrină materialistă, a atacat în primul rând religia. Dar forța de reacție a poporului, neotrăvit de doctrine negative, izvorât din fundul lui sufletesc a primit parcă o întărire de la grația divină, și nu din considerații utilitariste, nu din necesitatea de autoconservare. Se făcea în stil mare și în chip practic experiența dacă un popor poate exista fără baze spirituale, fără credința în „sensul suprem și divin al vieții“, fără sfințeniile tradiționale. S'a experimentat dacă pentru existența fericită a unui popor sunt suficiente numai baze materiale și numai o cultură raționalistă. Dar am văzut reacțiunea împotriva acestei demonii. Am văzut spectacolul prăbușirii minciunilor materialiste, a spiritului materialist care îndrăznește să se substituie spiritului sfânt și imaterial ce sălășluiește în conștiința poporului; credința obraznică a socialismului transformist, împreună cu idollii care se ridicau din ei, e acum pretutindeni vestejită. Ce a rămas din ateismul oficial, din comunismul doctrinar, din chiar anarhismul nativ al firii rusești? Revoluția și-a avut un cîștig de triumf, dar istoria nu se măsoară cu orele și triumfurile de o oră nu sunt în stare să însușească la înfinit. A urmat un denunț al rătăcirilor, o demascare a minciunii revoluționare. Comunismul a pervertit ideea de stat, dar reacțiunea spiritului a ținut-o în adevărata ei lumină, revoluția socialistă a atacat fondul sufletesc al naționalităților, dar reacția i'a proeminat și mai mult; tendinței de ștergere a particularismului național pentru a internaționaliza colectivitățile etnice a urmat nu numai o politică națională din partea guvernului socialist dar și o manifestare de liberă existență a conștiinței naționale. Revoluția a tirat să preschimbe bazele vechii economice, reacțiunea le-a salvat și le-a în-

tărit; revoluția a zdrobit industria, încercând să o naționalizeze, reacția o salvează individualizându-o. Reacțiunea a denunțat moralismul comunist, care nu este nici măcar un minimum de moralitate dogmatică creștină sau simplu omenească. Reacțiunea a trâmbiat pericolul nihilismului anti-religios, căruia intelectualitatea marxistă nu i-a putut da prestigiul unei dogme sau fascinația unei noi revelații etice. Revoluția n'a putut fortifica ideea și sentimentul utilitarist, reacțiunea ne-a dat atâtea pilde de jertfă. Și de eroism supraomnesc. Reacțiunea s'a opus covârșind prigonirea materialistă la care a fost supusă frumusețea morală, în artă și în viață. Reacția a salvat știința și pe oamenii de știință, când impertinența revoluționară îndrăzni să conceapă o știință proletară, specific comunistă și încercă să suprime nimicind pe oamenii dedicați științei pure, nici burgheză, nici proletară. Reacțiunea a manifestat sublimat adevăr că știința e mai presus de necesitățile doctrinare și de scopurile relative ale oricărei grupări politicosociale. Reacțiunea a strigat că minciuna cea dintâiu și minciuna cea mai mare e necredința în Dumnezeu și lupta împotriva Lui, că tradarea bazelor spirituale ale vieții, desprinderea din originea religioasă ale existenței pierde desfigurând chipul și asemănarea omului cu Dumnezeu. Reacțiunea a oprit exaltarea revoluționară de a realiza egalitatea absolută între oameni, de a „jefui lumea lui Dumnezeu de bogățiile, de valorile, de mărețiile ei“. Reacțiunea a proclamat inegalitatea ca un suprem, ca un real și un creator principiu al vieții omenești. Reacțiunea astfel a zmulș din puținele suflete și minți unde sătășuiau și unde se nășteau, ideile și pasiunile utilitariste. Reacțiunea ne-a învățat că spiritului revoluționar îi sunt străine libertatea și fraternitatea autentică. Reacțiunea a deschis pentru ultima oară, dar și pentru totdeauna ochii acelor care se îndoiu că libertatea și egalitatea, precum și înfrățirea omenească sunt realizabile numai în domeniul sensibilității creștine. Reacțiunea a dovedit că revoluția nu suportă creația liberă a spiritului uman, fiindcă orice creație e o manifestare de aristocratism, în timp ce tumultul revoluționar exaltează poziunile plebei proletare și a plebei morale. Reacțiunea a salvat principiul ierarhic al vieții, pe care revoluția l'a compromis substituindu-i abstracția egalitaristă. Reacțiunea a mers și mai departe: *a proclamat ierarhia calităților*, și proclamând ierarhia calităților a scăpat individualitatea. Astfel reacțiunea spirituală a zmulș pe om din bezna egalității materialiste, și reîncoronându-l cu toate demnitățile ce i le-a acordat Dumnezeu, l'a înapoiat omenerii măreț, stăpân pe propriul său destin și pe viața ce-i aparține, și din rob numerotat și depersonalizat cum l'a vrut revoluția, l'a ridicat la rangul de domn. Aceasta e însemnătatea istorică, pozitivă a reacțiunii și justificarea ei religioasă.

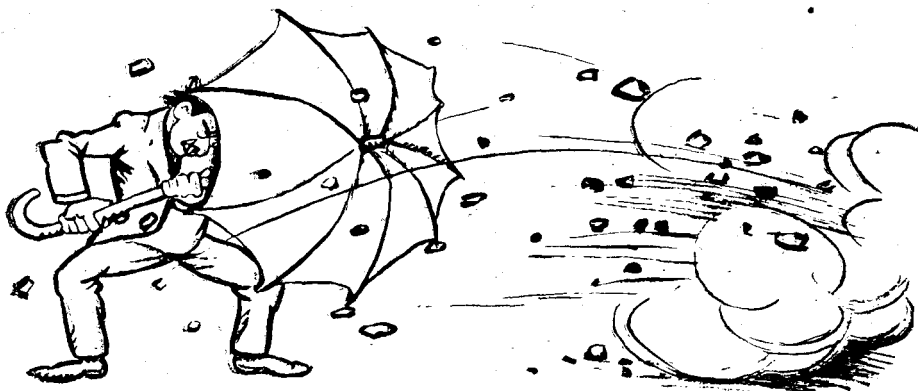
Sabia lui Hristos

Intrăm într-o vreme atât de grea și care ne face atât de responsabili de tot ce cugetăm și de tot ce facem, încât tot ceea ce este echivoc, ascuns și trecător trebuie să fie dezvăluit în lumina revelațiilor or lui Hristos. Nu pace, ci sabie ne-a adus Hristos. Cu sabia spi-

rituală a lui Hristos să despicăm lumea în două: în acei cari sunt pentru Hristos și în acei cari stau împotriva lui. Aceasta despica-re în două a lumii nu o putem face mecanic, — viața e atât înfinit de complexă. Evanghelia, deși aparent nu conține o plenitudine de criterii, cari ne-ar fi facilitat aplicarea lor la fenomenalitatea confuză a vieții, totuși spiritul evanghelic ne poate conduce la soluțiile cele mai drepte. Fiindcă cugetul nostru este creator, e îndestul ca el să rămână în limitele revelațiilor evanghelice. Astfel prin propria devinație el va ajunge să valideze un fenomen social sau să-l condamne.

Problema reacțiunii este o problemă evanghelică, fără îndolală. Reacțiunea e un început și o desfășurare de viață nouă, empiric nouă, dar ea dospește numai în căldura evanghelică. Reacțiunea, ca o afirmare a vieții, e o categorie absolută și Evanghelia admite numai categoriile absolute. Nici cezariism nu propovăduiește creștinismul, nici revoluție, — reacțiunea este creștinizarea omului și a omenirii, când cugetul omului și al omenirii despică viața confuză în două: în cei ce stau pentru Hristos și în cei ce trăesc împotrivindu-se Lui.

G. M. IVANOV

De peste prag

„Lăsați-mă acum; vreau să rămân singur“...

Prietene și curioșcute ale văduvei nemângălate, cu ochii în lacrimile ușoare și comunicative ale emoțiilor ce atinge în totdeauna, în fața morții, ca un vag *memento*, fibrele înduioșării de soarta celui ce a plecat, — inevitabila soartă proprie; — prieteni, colegi și cunoscuți ai răposatului, cerniți oedipal și mișcați în inimi de aceleași simțuri, ce nu se cade însă să se trădeze, la un bărbat, prin lacrimi, — înțeleg că trebuie și se cade să respecte durerea femeii rămase singure pe lume, fără tovarăș și fără sprijin în calea vieții... Cuvintele pier pe buze, în fața figurei aspre și resemnate a văduvei, și cei ce-și pregătise complimentele de condoleanță și le păstrează, intimidată de o ultimă teamă de ridicol.

Și, în tăcere, salonul se goleşte.

În mijlocul neorândueltii, a învălmășelei de scaune și de mobile, între cari un larg loc gol a rămas acolo unde cu câte-va ceasuri mai înainte se înălța catafalcul, Lucia privește distrată la petele mari de ceață lăsate pe covor de picăturile făcliiilor.

O! toate aceste prietene, toți acești prieteni, atrași de curiozitatea spectacolului îngropăciunii sau făcând corvoada unei datorii de oameni de bună creștere! O! înfățișările lor jalnice și vorbele îngânate de mângăiere! Ieftină este toată lumea aceasta de indiferenți în fond, cu manifestațiile de adâncă și duloasă compătimire... Și cuțm ar fi cu totul alt-fel, câți din aceștia ar fi lipsit d'aci, câți s'ar fi marginit la plimbarea de rigoare în urma coșciugului, întreruptă de furișarea pe la colțurile stradelor sau de eschivarea în momentul psihologic al banalelor discursuri funebre, — dacă nu s'ar fi știut la adăpost de ori-ce apel la sentimentele lor prietenești și umanitare, dacă n'ar fi știut că văduva nemângălată nu era în acelaș timp și o văduvă redusă la mila și caritatea prietenească!

Dar nu. Nemângăiata văduvă putea să ridice fruntea sus; cruțată îi era umiliința aceasta, care de alt-fel simțea c'ar fi fost și zadarnică. Căci, negreșit, dintre toți aceștia cari stăteau aci adineaori plecați și respectuoși, unul nu i-ar fi întins „o mână de ajutor“ cum se zice, dacă bărbatul ei ar fi lăsat-o în mizerie, sau măcar în lipsă.

Nici unul, — nici chiar *dânșii*; o ! mai ales *dânșii* nu. Dintre toți cei pe rând atrași în mrejele farmecelor ei, și fie-care la rândul său părăsit pentru altul, de sigur nu s'ar mai fi întors, și cu atât mai puțin cel din urmă, acela care îi răz bunase pe toți, făcând-o la rândul ei să simtă umilirea amorului disprețuit. Trecători în ospitalitatea grațiilor ei de femei voluptoasă, știa bine că pe nici unul nu-l putuse lega prin una din acele pasiuni cari lasă urme adânci și nu cer de de cât ocazia ca să izbucnească ori-când în flacări reînviite... Nu, nu. Erau stinse, bine și definitiv stinse, toate acele focuri de paie...

Ora renunțării sunase. Bine cel puțin, că bietul bărbat, „omul de zahăr”, vecinic liniștit și tăcut, și atât de nebănuitor, se îngrijise să-i asigure cel puțin consolația vieții tihnite...

Lucia se ridică. Emoțiunile și învâlmășala agoniei, a morții, și pe urmă a îngropăciunei, n'o făcuseră să-și piardă nici un moment chibzuiala de fe mee practică, și când doctorul, cu obicinuita înfățișare jalnică și i solennă, îi spuses : — „de-acum nu mai socotți cu zilele, ci cu ceasurile”, — cea dintâlu grije îi fusese să pună la adăpost sigur cheile de sub căpătâiul muribundului.

Și acum, o dorință irezistibilă o cuprinsese să-și vadă, să-și numere *co moara*... Cuvântul acesta se putea potrivi, pentru că, după știința ei, economiile „omului de zahăr” trebuiau să fi atins o cifră respectabilă.

Respectabilă ! La vorba aceasta Luciei îi venea aproape să zâmbească, ademenită de o vagă asociație de idei...

Cu oare-care lipsă de dibăcie, — lipsă de obicinuință, — descuia casa, adăpo stul comorii ce avea să fie de-acum a ei. Ușa enormă se învârti fără sgomot în țâțâni.

Teancuri de hârtii pretutindeni ; de sigur hârtii de valoare, bonuri, obligații. Dar un plic mare, cu o largă pecetie la mijloc era par'că înadins așezat ast fel ca să-i atragă atenția.

Lucia îl luă. Nu purta nici o adresă. Cu o nerăbdare pricinuită de o instinctivă presimțire de rău, rupse plicul.

Și atunci, pironită de o groază ce poate n'ar fi fost altfel dacă însuși mortul i s'ar fi ridicat fără veste în față, citi următoarele :

„Lucio,

Acuma pot să-ți spun, în sfârșit. Piatra care ani de zile mi-a apăsât pieptul, pot s'o ridic și să ți-o arunc în față. Știu tot,

Știu tot, și par'că te văd, și mă simt de pe acum ușurat în mormântul la care mă vei fi petrecut, închipuindu-mi-te în mâinile-ți tremurătoare cu această scrisoare pe care ți-o pregătesc, pentru azi, pentru mâne, pentru când o fi, ca o singură și supremă a mea răzbunare.

Lașă este răzbunarea aceasta, — o știu. Lașă mi-a fost viața întreagă lângă tine, lașă și umilită, — dar a trebuit s'o port, — nu puteam alt-fel.

Când am prins veste mai întâiu de svonorile ce în tot-d'auna, la așa întâmplare, se găsesc prea destul ca să le răspândească, nu

voiam, îmi făceam silă să nu voiesc a le crede. Dar într-o zi, — și-o vei aduce poate aminte, — era a doua zi după ce primisem o nouă scrisoare, fără iscălitură, în care mi se indica filantropicește și *ora întâlnirilor*, — bănuiala mi-a biruit totuși voința, și m'am întors din drumul spre birou. Scrisoarea spunea că trebuia să vă surprind, pe amândoi. Te-am găsit singură. Am respirat mai ușor, dar trebuind să-ți dau o explicație, am pretextat căldura prea mare și ți-am cerut cheia dulapului ca să-mi schimb haina. Atunci, te-am văzut îngălbenind de-odată, pipăindu-ți buzunarele, prefăcându-te a căuta pe mobile, peste tot... Nu găseai cheia, firește! Și în zăpăceala ta, nu-ți trecea prin gând că ea se desena lămurit în buzunarul ușor al capotului tău...

Atunci, am înțeles tot. Cum am putut fi atât de laș? De ce mă temeam? O, de sigur, nu de omul care era închis acolo, ridicol și tremurând... Simțeam par'că într'un chip nelămurit și totuși covârșitor, că un pas, o vorbă mai mult ar fi deslănțuit o catastrofă îngrozitoare asupra vieții mele...

Lămurit știu numai atât că, fără a mai răspunde nimic la vorbele cari îți ieșeau ciudate din gâtulejul încleștat: — „lasă, rămâi azi și cu haina asta“, — am plecat. În colțul stradei a doua m'am oprit câte-va momente, ca să-l văd plecând și pe el. Eram sigur. Spaima îl lecuisse de data asta.

Și toată ziua aceea, și a doua zi, și zilele următoare am căutat să mă încredințez pe mine însu-mi că bine am făcut să nu ațâț un scandal ce ne-ar fi dat pe toți de-o potrivă în gura lacomă a clevetirii publice. Totul se putea pune la cale în chip mai liniștit: o explicație, o învolală, o despărțire de bună voie...

Și pe urmă?... Laș, de trei ori laș! am dus înainte viața asta amânând din zi în zi *explicația*... Teama că ori-cât de fără zgomot aparent ar fi fost despărțirea noastră, lumea totuși avea s'o ridice până la proporțiile scandalului, siguranța că *în ochii lumii* mai ridicol aș fi fost mâne, ca bărbat înșelat și despărțit, de cât astăzi ca bărbat care *nu știe*, temperamentului meu de om care nici odată n'a avut oroare mai mare de cât de scandal și de sgomot, — mai știu eu ce?... Dar nu eu am să mă desvinovățesc aci. Este o socoteală între mine și conștiința mea; se poate să n'o putem limpezi între noi, dar numai pe noi amândoi ne privește.

O simțire mi-a rămas însă necontentit vie în mijlocul ticăloșiei vieții pe care mi-al făcut'o așa: dorul răzbunării. Și poate că și acesta a fost care m'a ținut în existența rușinoasă de bărbat înșelat. Despărțită de mine, te-ai fi împecat de sigur prea repede și prea ușor cu soarta; așa însă te țineam legată, te aveam în mâinile mele.

Și, iată ce am făcut: Te știam slabă, incapabilă de a te susține singură în viață, fără un sprijin, fără o rudă, fără un prieten... o! amantii tăi cunoșteam prea bine ce poamă sunt; din partea asta, n'am să mă tem că-mi vor zădărnici răzbunarea; dîmpotrivă.

Și atunci, când tu îți urmași înainte viața pe care-ți închipieai că eu nici nu o bănuiesc, pe când, liniștită și încrezătoare în asigu-

rarea traiului tău pentru totdeauna, privia viitorul, cu regret poate, dar fără teamă, — eu în ascuns, îți zdrobeam, îți nimiceam toată tihna pe care o sperai, pe care o așteptai, fără o umbră de îndoială, pentru restul vieții tale.

Nu-ți voi spune cum: ar fi prea lung, și la ce ți-ași mai lămuri cu deamănuntul, toate mijloacele de cari a trebuit să mă folosesc pentru ca, fără să dau cui-va de bănuț, să arunc, să risipesc, să înstrăinez pe rând tot ceea-ce tu așteptai să-ți rămână în urma mea...

De mâine, de poimâne, vei începe să primești vizitele creditorilor, până ieri discreți, cari îți vor lua, îți vor vinde și ultimul scaun din casă și tot nu vor ajunge să se despăgubească. O, am combinat bine toate. Cu expedientele de care mă folosesc acum. — aș putea să trăesc ori-cât, — în momentul când nu voi mai fi însă, ori-care ar fi acel moment, tu te vei trezi singură, pe stradă, fără o lăscă, fără o bucățică de pâine.

Nu vreau mai fi să te văd: dar mulțumirea răzbunării mele o simt *acuma*, și atâta îmi este de ajuns.

Am terminat.

Cerșind, vei mai întâlni poate milă în calea ta. Înainte deci! ieși, pleacă, și o caută în lumea largă, în lumea proaspătă, în lumea ce nu va ști să deosibească pe cel ce merită să i se întindă o bucată de pâine, de cel vrednic de a fi alungat cu pietre.

Înainte pe calea ta! Eu, pe a mea mi-am împlinit-o..."

ION GORUN

Noul tratat germano-sovietic

Au trecut patru ani și câteva zile de când guvernul sovietic a dat falmoasa lovitură diplomatică, încheiând cu Germania tratatul comercial dela Rapallo, în luna Aprille, când reprezentanții statelor mari și mici căutau înzadar la Genua, în acelaș an și aceeași lună, formula împăciurii Europei. Acum diplomația sovietică ese din încurcăturile politice în care o vărăse blocul antibolșevic al lui Chamberlain cu o victorie care salvează nu numai existența fizică a membrilor guvernului sovietic, condamnați la dispariție în subsolul social, de unde veniseră, prin transformările interne economice și politice din ultimul timp, dar noua victorie a lor revarsă oarecare măreție asupra prestigiului banditesc al diplomației bolșevice. Într'adevăr, diplomația sovietică e cea mai misterioasă din toate misterele lumii politice. În metoadele diplomației sovietice se unește abilitatea în intrigi cu arta conspirativă a „vechei gărzi a subsoliștilor” socialdemocrați ruși, la care se poate adăoga și un oarecare manierism al vechei diplomații istorice.

Datorită propriei metodologii diplomatice, guvernul subsoliștilor a izbutit în acești opt ani de existență pe „înălțimile de comandă” ale așa numitului stat proletar, să înjgheba legături serioase cu statele Europei. Bazele acestor legături însă erau pur *comerciale*, — adică, sperând că pôt scoate materii prime, aur, sau pietre prețioase din imensitatea fostului imperiu, Europa oferia ciurucurile industriei sale și o fictivă recunoaștere de jure, primind în schimb și pietre prețioase și bolșevism.

Dar cu Rusia Sovietică, guvernul Germaniei, fie imperial, fie republican a avut relațiunile cele mai complicate și contradictorii. În timpul războiului, Germania a spart armata rusă pe din năuntru, trimițând pe sectarii bolșevici cu Lenin și alții în frunte în Rusia, ca să propage defetismul. De mult sunt date în vileag mijloacele financiare cu care Germania înarma pe bolșevici pentru opera de propagandă a defetismului.

După pacea dela Brest-Litovsk în 1918, când bolșevicii, conspiratori încercați, se strecuraseră în Germania pentru a face acolo

revoluție socială și planetară, guvernul german a pus chestiunea lichidării militare a bolșevismului, — și cine l-ar fi oprit mai ales când intervenția armatelor „albe” era în toi? Ambasadorul german în Moscova, Helfferich numit în locul contelui Mirbach, asasinat de socialiștii revoluționari era de această părere încă în 1918. Planurile Germaniei de a lichida bolșevismul au fost amânate din pricina situației de pe frontul de apus. Mai târziu după capitularea militarismului german, guvernul prințului Max von Baden intenționa să înfăptuiască lichidarea bolșevismului printr-o acțiune de solidaritate internațională a tuturor statelor. Natural că în 1918 într-o germanie revoluționară, lichidarea bolșevismului se putea dori de mulți, dar nu s'ar fi putut începe de nimeni.

Urmează o întrerupere în relațiunile dintre Germania și guvernul sovietic. Naționaliștii germani înarmează legiunile lui von der Holz și ale lui Bermont și cuceresc Riga din mâinile bolșevicilor. Intervine Antanta, care în loc să se folosească de armatele germane pentru a lichida bolșevismul, le oprește cu forța, temându-se ca nu cumva Germania să se întindă până în Kurlanda și mai departe.

Dar după lichidarea intervenției și a mișcării „albe” — Anglia încheie cea dintâi tratatul comercial cu Rusia sovietică. Peste câteva luni un asemenea tratat încheie și guvernul sovietic. Imediat între Germania și Rusia sovietică se începe o epocă scurtă, dar fertilă în realizări care culminează în tratatul de la Rapallo 1922.

Din fulminanta impresie făcută de tratatul dela Rapallo, s'a înțeles că el deschide poarta unor serioase amenințări și reale primejdii în fața aliaților. În 1922 Rapallo nu putea avea în schimb nici pentru Germania însemnătatea pe care o căpătă în urmă. Masele flămânde ale Germaniei au simțit o durerăoasă decepție când au văzut că din Rusia sovietică nu le vine nici un ajutor, că acolo bântuie foametea. Aceiași decepție au încercat-o și politicienii germani în ziua când Franța ocupa Ruhrul — iar guvernul sovietic răspundea Germaniei, care se aștepta la un ajutor, numai cu simple și sterpe, deși foarte energice protestări. Și ceva mai revoltător: în timp ce guvernul sovietic protesta împotriva ocupației franceze a teritoriilor germane, în acelaș timp nu se afla să cine pregătească revoluția socială și planetară chiar în capitala Reichului. Dar revoluția bolșevică în Germania se termină cu un sgomotos insucces, — organismul social și politic era incomparabil mai puternic și mai rezistent decât cel rusesc, — „centurile roșii” organizate cu mijloace sovietice au fost dezarmate, partidul comunist și mai ales comuniștii activi germani au fost devastați, și ceva mai mult, reprezentanța comercială sovietică a fost supusă perchezitiunii oficiale. Dar paralel cu acțiunea Genevei de a pacifica Europa fără participarea Germaniei, spiritul naționalist intransigent al restauraționiștilor germani cari, în ciuda tuturor evidențelor și a posibilităților concepeau Geneva ca o arenă a triumfurilor germane, se naște și se accepta de către toate partidele germane concepția „politice cu mâinile libere”. Evident — această politică, mai mult de șantaj diplomatic decât de activitate cinstită și rodnică, — nu putea

duce decât la o apropiere de guvernul sovietic la început, și apoi la o amiciție și chiar la un tratat. Ne amintim cum în ajunul conferinței dela Locarno a fost iscălit un nou tratat comercial între Germania și Rusia sovietică. Ca rezultat, guvernul german a trecut prin Reichstag proiectul de lege care garantează 60% din afacerile comerciale ale industrișilor mari germani cu bolșevicii. Natura acestor raporturi între Germania și Rusia sovietică ne învață că tratatul germano-sovietic nu este o *apropiere de fond*. Să examinăm aceasta. Să căutăm scopurile externe, obiectivul politic al mascatei amiciții.

II.

Textul tratatului e acum cunoscut. Diplomația germană a năzuit să formuleze textul tratatului cu un astfel de conținut care din punct de vedere formal să nu fie în contradicție nici cu Statutul Societății Națiunilor nici cu spiritul dela Locarno. Diplomația sovietică în schimb a reușit să explice, subliniind, că noul tratat între Moscova și Berlin are un caracter cu totul altul decât celelalte convenții internaționale. În lumina explicărilor sovietice, noul tratat apare ca o contrabalansare a tendințelor politice dela Locarno.

Am spus că din punct de vedere al fondului tratatului germano-sovietic, amiciția germano-sovietică vizează alte scopuri politice decât apropierea psihosocială între aceste două state. Rusia sovietică nu reprezintă tipul obișnuit al statului modern — e în fond și în tendințele sale mai mult sociale, decât politice, o organizație internațională, *internaționala a III Comunistă*, și nu urmărește în domeniul internațional aceleași scopuri pe cari le au și celelalte state, fiindcă dacă ar fi fost așa, tratatul dela Berlin n'ar fi provocat atâtea protestări principiale. Dacă guvernul sovietic ar fi fost guvernul Rusiei și al poporului rus — nimeni nu s'ar fi sesizat de monstruozițata tratatului germano-sovietic, dinpotrivă un tratat cu caracter pașifist între Germania și Rusia națională, cu Rusia-stat ar fi fost o capodoperă de folos internațional. Oricare stat european, reușind să reîntoarcă — Rusia (nu sovietică) în familia popoarelor europene ar fi făcut un bine întregii omeniri, fiindcă oricât ar fi de „aziatic“, poporul rus ar fi echilibrat, din toate punctele de vedere, viața economică și politică a umanității de după războiu. Atunci toate paragrafele despre neutralitate, despre arbitrajii ar fi fost măsuri legale pentru apărarea păcii. Nu s'ar fi întâmplat nimic neobișnuit în practica, în necesitățile și în raporturile internaționale.

Dar să comparăm scopurile politice internaționale ale Federației Sovietice cu acele ale diplomației tradiționale. Guvernul sovietic face neconținut declarații că e partid al clasei proletare și nu numai al proletariatului rus ci al proletariatului mondial, că federația sovietică e o avangardă a revoluției planetare, că scopurilor acestei revoluții — dictatura proletariatului și transformarea socialistă a lumii — trebuie să fie subordonate prin forță și violență, interesele naționale ale statelor. Guvernul sovietic nu încheie un tratat, fie politic, fie comercial fără să aibă în vedere perspectiva revoluției sociale. *Toate problemele*

diplomației Sovietice sunt probleme revoluționare. Dacă ar fi fost altfel guvernul sovietic n'ar fi provocat turburările în Germania, *obligând* partidul comunist german să ia conducerea lor, în 1923, un an după ce încheiasă cu Germania tratatul dela Rapallo. Cu cât cinism și cu câtă nesocotință a spiritului unui tratat de ordin internațional, s'a amestecat guvernul sovietic în afacerile interne ale Germaniei, pe simplul motiv că acolo economia financiară se poabuși-se și statul părea că se prăvălește în prăpastie. Ce garanție oferă diplomația guvernului sovietic, că în împrejurări analoage nu se va folosi de „amiciția” sa pentru a interveni din nou în eventuale neorândueli interne ale statului amic? Sau mai precis: noul tratat de Berlin va opri în Germania acțiunea subversivă a Internaționalei a III și a emanației sale, guvernul sovietic?

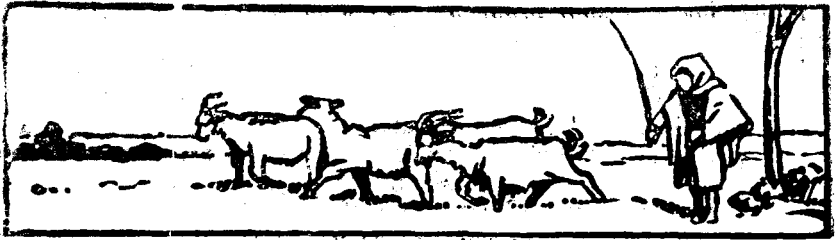
În schimb, scopurile diplomației statului burghez — și în Europa precum și în toată planeta există numai state burgheze — sunt diamatrat opuse: ele regulează interese naționale ale statelor în raporturile lor reciproce, și subordonează intereselor naționale, interesele sociale ale claselor. Germania e un stat național, șovinist chiar, Rusia sovietică e o organizare internațională, cu scopuri precis revoluționare. Tendințele naționaliste ale Germaniei, prelungite pe un plan social elimină orice revoluție, și chiar ideea revoluției, în timp ce tendințele internaționaliste ale guvernului sovietic suprimă statul național și în domeniul politicii internaționale fixează în calitate de dominantă și conducătoare, ideea socială, ideea revoluționară. Interesele internaționalei a III. nu se pot identifica interesele Germaniei sau cu ale oricărui stat național, după cum pot fi identificate interesele a două, a trei sau a mai multor state naționale.

III

Politica internațională a bolșevismului în virtutea internaționalismului și a revoluționarismului ei e organic vrăjmașă planurilor cari au creat tezele politice ale Genevei și ale spiritului de la Locarno. Propovăduind neîntrerupt că Geneva și Locarno creiază „pacea burgheze” ea se folosește de toate posibilitățile ce i le dă Europa generoasă pentru a anihila această pace.

Aici — în anihilarea acestei păci — care nu convine nici Germaniei, fiindcă pacea Genevei și a spiritului de la Locarno se bazează pe principiile tratatului de Versailles — se întâlnesc și se confundă scopurile politicii naționaliste ale guvernului german și ale Internaționalei a III. Contradicția *de fond*, contradicția internă între aceste două politici dispăre în planul antipacifist al Germaniei și al Rusiei Sovietice. Așezarea actuală a Europei trebuie sfărâmată: în această teză se unesc sintetic energiile negative ale statului german și ale Internaționalei a III. Noul tratat germano-sovietic, nu poate conține în unirea acestor tendințe principiile unei amiciții, ci strategiei unei lupte comune.

I. AMILCAR

Sectele religioase

— Combaterea lor —

Propaganda sectelor pocăite înregistrează succese destul de însemnate și între românii. În cea mai mare parte a satelor, acești ră-tăciți și-au făcut cuib, atrăgând în mreșile lor măcar câteva suflete. Dacă s'ar face o statistică exactă a românilor trecuți la pocăiți, am căpăta, poate, o cifră care ne-ar da de gândit.

În aparență, răspândirea pocăitismului (și a tuturor sectelor lui) e o problemă, ori o criză internă a bisericilor românești. Într'adevăr, această plagă, înainte de toate, amenință bisericile, atât pe cea ortodoxă, cât și pe cea unită. De aceea, fără îndoială, înainte de toate, chemarea să lupte împotriva lor, cu mijloacele spirituale de cari dispune, revine bisericii.

Pocăitismul însă e și o problemă de stat, întrucât el propagă defetismul și antimilitarismul. S'au dat sute de cazuri, când vre-un pocăit ajuns în armată a refuzat să folosească arma sub cuvânt că îl opresc credințele lui religioase. Într'un războiu, fie ofensiv, fie defensiv, pocăitul va lăsa din mâini arma, și va refuza supunerea. De aceea finanțarea din streinătate a propagandei pocăite, mai ales în zilele noastre, credem că se face cu anumite scopuri ascunse, și că datoria de a-i opune rezistență revine și statului. Luptând împotriva răspândirii pocăitismului, bisericile apără ființa națională și existența noastră de stat, prin urmare ea e în drept să reclame sprijinul statului în această grea luptă.

Se găsesc oameni cari cer deplină libertate de propagandă pe seama sectelor pocăite, iar în ce privește armata, ei cred, că pocăiții ar trebui folosiți numai la serviciul fără arme, să zicem așa la partea sedentară, chiar și în caz de războiu. Ce înseamnă, — spunea mai anii trecuți bunăoară d. Costa-Foru, — scutirea de serviciul militar a unui mic procent de soldați pocăiți? E ușor de înțeles, că o astfel de teorie e cât se poate de primejlioaasă, și că orice om cu simțul răspunderii trebuie să o respingă dela început. Ar însemna, nici mai mult, nici

mai puțin, decât crearea unei religii privilegiate pe teritoriul statului român. Să vedem acum, cari sunt cele mai potrivite mijloace de luptă împotriva acestei plăgi naționale?

Imprejurarea că pocăitismul se răspândește, e o dovadă că religia nu și-a trăit trailul, cum susțin unii oameni miopi și cu judecată superficială. Veacul nostru nu e chiar așa de materialist, cum s'ar crede. Sufletul omenesc se avântă și azi către sfere înalte. Față de dreptatea omenească, atât de relativă, sufletul omenesc caută și astăzi și credem că va căuta în toate timpurile, eterna, absoluta dreptate. Cași-apa, pe care o bea omul și iarăș însetează, sufletul omului caută apa cea vie, ca să nu mai înseteze în veci. E de prisos să dovedim, că dorul după sferele înalte ale spiritului e principala cauză a răspândirii pocăitismului. Importatorii necredinței, — în cele mai multe cazuri simpli imitatori inconstienți, — vor încerca zadarnic să lege pe om numai de pământ, căci oricât își vor împlânta picioarele în scoarța pământului, vrând nevrând oamenii o să vadă și cerul.

Principala cauză a răspândirii pocăitismului indică și principalul mijloc de luptă al bisericei. Drumul către sferele înalte să-l arate sufletului biserica, setea sufletului după apa cea vie să o astâmpere înaintea de toate biserica. Preoții să-și împlinească principala lor datorie de învățători ai poporului, căci și Isus Hristos a fost înainte de toate învățător.

Se înșeală mult aceia cari cred, că religia se adresează numai sentimentului, și că prin urmare slujba preotului se poate reduce la oficierea cultului divin. E adevărat, că poporul ține foarte mult, și în zilele noastre, la vechile forme rituale, dar nu așa de mult, — și chiar răspândirea pocăitismului e o dovadă, încât de dragul unui avânt al sufletului către înălțimi să nu fie gata a le părăsi socotindu-le învechite și de prisos. Un preot a cărui activitate se reduce la oficierea cultului divin e un simplu actor, care Duminecă de Duminecă își citește rolul în aceeași piesă. Răspândirea pocăitismului dovedește că religia se adresează și trebuie să se adreseze și rațiunii.

De-aceia, în veacul al doăzecilea nu se mai poate închipui serviciu divin de Duminecă ori sărbătoare, fără predică. Dacă statul ar retrage întregirea congruală (salarul) acelor preoți, cari nu predică în fiecare Duminecă și sărbătoare, credem, că ar face un act de dreptate socială.

S'ar putea obiecta, că preoții români, (nai ales în Muntenia și Moldova) nu au pregătirea necesară ca să-și poată împlini chemarea de învățători ai poporului. Vor fi, poate, și de-aceștia. Scriitorul acestor șire a întâlnit mulți preoți „regățeni“ dela sate, dar despre nici unul nu și-a format convingerea că nu ar fi în stare să spună un tâlc al Evanghellei. Gâți preoți sunt, în Ardeal și în vechiul regat, cu studii academice, cari, la orașe și la sate nu-și împlinesc această înaltă chemare! La nici o întâmplare însă, nu se găsesc preoți, cari să nu fie în stare măcar a citi poporului vre-un capitol din cutare carte de învățători creștinești.

În ce privește viitorul, factorii competenți ar trebui să înțeleagă,

— așa credem, — că și preoțimea română trebuie să aibă pregătirea pe cari o au preoții altor confesiuni. Nu se mai poate tolera, ca în România de azi tocmai preoții bisericii dominante să aibă cea mai slabă pregătire. Chiar și în cel din urmă sat, în viitor trebuie să avem preoți licențiați în teologie, așa cum au romano-catolicii și protestanții. Cineva mi-a obiectat odată, că aceasta e o imposibilitate, căci atunci statul ar trebui să dea preoților salarii corespunzătoare pregătirii lor. Amintesc această obiecțiune așa în treacăt, ca pe o dovadă despre mentalitatea unor oameni.

Activitatea preotului apoi, nu se va reduce numai la serviciul divin și predica dela liturghie. El va face și vecernia în toate Duminicile și sărbătorile, predicând și cu acest prilej, ori, mai bine zis, ținând credincioșilor săi învățături religioase. În tinerețele mele am auzit bătrâni, vorbind despre preoții de odinioară din Ardeal, cari în după amiezile Duminicilor intrneau pe fiicării satului, iar în după amiezile sărbătorilor pe fete, ca să-i învețe rugăciunile. Azi, nu se mai face nici atât.

Primind poporul hrană sufletească dela preoții săi, nu va mai fi curios să asculte învățăturile apostolilor pocăiți. Cunosc o comună, în care un preot nou-venit a sustras pe credincioșii săi dela „adunările“ pocăiților tocmai prin vecerniile împreunate cu învățături, pe cari le ținea tocmai în timpul când și pocăiții își țineau adunarea. Principala armă pentru combaterea pocăitismului e așadar *concurența*, adică o activitate spirituală a preoțimei, cel puțin atât de intensivă, ca a apostolilor pocăiți, ca astfel, românul ademenit de ei să le poată răspunde cu fruntea ridicată: învățăturile acestea le-am auzit și dela preotul nostru.

Bine înțeles, preotul să predice și cu fapta, nu numai cu cuvântul. Viața lui să fie o adevărată oglindă a învățăturilor ce le propovăduiește. Păcatele preoților le exploatează în cea mai largă măsură necredincioșii zilelor de azi, iar „apostolii“ pocăitismului de-a dreptul le speculează. Să nu uităm nici pe-un moment, că nu anteriorul, chica, și alte rămășițe ale vremilor trecute fac pe preot, ci purtarea lui corectă, viața lui morală. Acolo unde preotul e corect și moral, pocăitismul prinde mai greu teren.

Să nu creadă cineva, că prin cele de mai sus aruncăm întreagă vina răspândirii pocăitismului asupra preoțimei. Sunt numeroase cazurile, când în satul vre-unui preot ideal pocăitismul a fost importat din America, ori — din Rusia. În astfel de cazuri, fiind la înălțimea chemării, preotul a isbutit să localizeze primejlia și să o reducă la minimum, pregătind prin muncă încordată dispariția ei.

În lupta cu pocăitismul, biserica are trebuință și de sprijinul statului, dar nu de sprijinul cu baioneta, ori, cu alte mijloace repressive. Astfel de mijloace crează numai martiri ai unei cauze nedrepte, și adeseori duc la un rezultat tocmai contrar celui contemplat. Considerând apoi împrejurarea, că la răspândirea pocăitismului mai contribuie și cauze de ordin social-economic, statul are datoria să dea bisericii, prin organele și instituțiile sale, tot sprijinul cuvenit.

SEPTIMIU POPA

Acorduri, tratate și pacte

Pactul de siguranță balcanic. — Tratatul de arbitraj din Europa centrală. — Rusia și statele baltice.

În momentul actual, politica externă europeană acționează, parecă, sub impulsul unei febre, în vederea unui singur scop: încheierea de pacte de arbitraj și de siguranță, cu oricine și în orice direcție.

Oricât au căutat unii pesimiști să explice că tratatul dela Locarno, și spiritul său, atât de des invocat de lumea politică franceză și engleză, se bazează mai degrabă pe iluzii pe care primul nor amenințător le poate spulbera, tendința unanimă de a beneficia de quietudinea pe care o poate conferi și de sigur o conferă, conștiința certitudinilor pe care un asemenea pact le asigură, fac ca toate statele Europei, fără excepție, să caute garanția siguranței lor în pacte încheiate cu vecinii lor respectivi.

În urma încheierii pactului dela Locarno, a început să se vorbească în cabinetele europene de trei sisteme de tratate și pacte, capabile să asigure, alături de cel dela Locarno, pacea Europei.

În primul rând, este pactul de garanție al statelor Europei centrale; apoi, pactul statelor baltice și în sfârșit, pactul de siguranță balcanic.

Aceasta din urmă, de îndată ce ideea lui a fost emisă, a fost recunoscut ca inoportun actualmente; de oarece încheierea lui cerea în prealabil, realizarea și lichidarea unui întreg șir de chestiuni pendente între statele balcanice, unele cu altele; fără de care, nu putea fi posibilă nici măcar discuția eventualității unui pact de siguranță în Balcani.

Astfel, ideea lui a trebuit să fie amânată pentru zile mai bune, pentru zile mai senine, când și ultimele neînțelegeri, certuri și diferențe între statele balcanice propriu zise, vor fi înlăturate sau lămurite.

Oricâtă bunăvoință am avea deci de a stabili cu toți vecinii noștri din Balcani, relațiuni pozitive, bazate pe absoluta siguranța reciprocă, acest lucru nu va fi cu puțință decât atunci când Grecia se va fi înțeles cu Turcia, când Bulgaria se va fi înțeles cu Grecia și când între aceasta și Jugoslavia vor dispărea orice cauze de animozitate.

Nu tot acelaș aspect îl prezintă chestiunea în Europa centrală. Aci, ideea pactului face în fiecare zi progrese. Pactul româno-elvețian a sugerat și altor state, dorința de a face un început acolo unde această este mai ușor și astfel Austria a semnat deja un asemenea pact cu Elveția, iar Jugoslavia este pe cale să-l închee.

Vizita primului ministru polon, contele Skrzinsky la Praga și întrevvedereea sa cu d. Beneș, precum și volagiul său la Viena unde a urmat perfecta înțelegere cu d. Rameck, cancelarul austriac, — au avut de rezultat încheierea unor pacte de siguranță reciproce, austro-ceho-polon, care complinesc în mod fericit garanțiile pe care le oferă pactul de la Locarno. Nu este exclus prin urmare, ca de îndată ce chestiunea falșurilor de bancnote dela Budapesta, — a cărei judecare va începe zilele acestea, — va fi pusă în adevărata ei lumină din care ar rezulta neamestecul guvernului maghiar, ca să nu se înceapă tratative în acest sens și cu Ungaria.

Oricum ar fi chestiunea aci, nu trebuie să se uite că ființarea Micii Antante constituie ea singură cea mai bună garanție în Europa centrală, și că pentru orice eventualitate, garanțiile oferite de către ea statului-quo și păcei în Europa centrală, sunt, pentru multă vreme încă, absolut suficiente.

În ceea ce privește pactul statelor balcanice, trebuie să convenim că atitudinea acestor state care la un moment dat, erau gata să închee cu Polonia 'pactul sau cordonul de siguranță contra Rusiei — s'a modificat mult în ultimul timp; am zice chiar în ultimele zile.

Prin moartea survenită astăvară a ministrului de externe al Lituaniei Mayerovici și prin căderea ministrului de externe eston Pussta, care erau protagoniștii credincioși ai unei apropieri cordiale cu Polonia în vederea realizării blocului baltic antibolșevic, s'a stricat atmosfera de armonie care aproape se realizase între statele baltice și s'a oferit Rusiei porțița de intrare în cabinetele statelor dela nord, unde se pare că acuma și-a pus piciorul. Fapt este că vestea adusă de presa străină asupra iminenței încheerii pactului de siguranță ruso-lituan, înseamnă spărtura blocului baltic, care se va accentua încă mai mult după ce se va cunoaște și rezultatul tratativelor ruso-estoniene care sunt încă în curs. Dar mai înseamnă încă ceva și aceasta de o importanță capitală: eșecul polonez. Este încă vie în amintirea tuturor vizita la Varșovia a trimisului Franței d. Paul Boncour, și speranțele care s'au legat de demersurile făcute de d-sa la Varșovia și la Berlin.

Dar acum se poate vedea că intervenția franceză, fie că nu a fost destul de convingătoare, fie că a fost — ceea ce este mai probabil — tardivă, d. Boncour nu părăsise încă Berlinul și presa engleză divulga tratativele germano-ruse, ținute până atunci secrete. Câteva zile mai târziu, se anunța în mod oficial încheierea pactului — complectare a tratatului dela Rapallo — germano-rus.

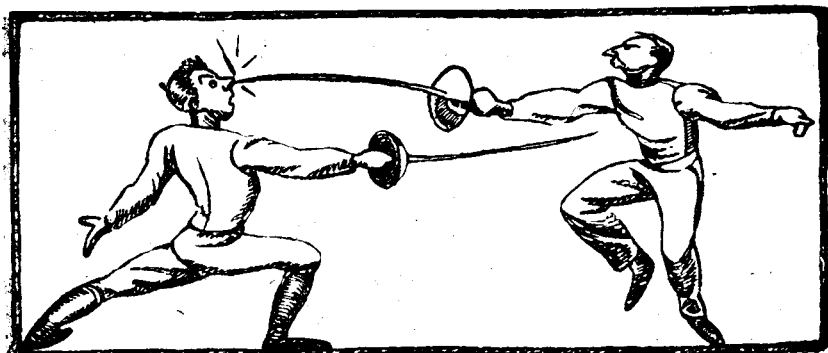
Incheerea pactului ruso-lituan și spargerea blocului baltic nu sunt decât consecința logică a alianței germano-ruse, care constituie pentru țările baltice o amenințare, față de care ajutorul polonez a fost judecat insuficient.

Iată dar, că în ceea ce privește statele baltice, inițiativa care până acum fusese în mâinile Poloniei, trece în acele ale Rusiei.

Ce orientare vor primi statele nordice și ce rezultate va avea participarea Rusiei la opera restului Europei bazată pe politica de ne-agresime și de arbitraj, se va vedea mai târziu. Un fapt este cert și el poate fi considerat cu oarecare optimism: Rusia încetează de a se mai izola politicește de restul statelor europene. Și acesta este un început care poate avea consecințe bune.

J PALEOLOGU

GAZETA RIMATĂ

Fantazie botanică

Ziarul „România” compară pe
dl Iuliu Maniu cu un stejar.

*Insufleșitul meu confrate
Nu face complimente'n rate,
Dar, cum e prea politicos,
A'ntors botanica pe dos...
El face-o groaznică greșală
Cu-asemănarea-i vegetală,
Putea să fie mai atent,
(Să nu rămână corigent!)
Ah! „Românio”, de-astădată
Pe legea mea, o făcuși lată,
Așa metaforă mai rar,
Auzi, Ghitulucă... un stejar?!
Nu-ți mai aduci, de fel, aminte,
De zilele de mai 'nainte?
Nu l'ai văzut, tu, pertractând,
Curtenitor, cu toți pe rând?
Nu-l știi ce iute se îndoaie,
Cu câtă artă se 'ncovoai?*

Oare-ai uitat cum s'apleca
Spre Brătianu, uite-aşa,
Şi-apoi cum a întors şurupu'
Câi ai clipi din ochi, spre Lăpu,
Plecându-se, pentr'un cuvânt,
Ca păpurişul, când e vânt?...

Apoi, iuţind o clipă pasul,
Şi îndulcindu-şi bine glasul,
Pleca, la braţul lui Deleu
Spre club, să facă — un expozeu...
In jacheţica lui de gală
Solemn se arăta în sală,
Şi patru ore 'n şir vorbea,
Şi toată lumea adormea,
Şi rămânea în atmosferă
Miros de plantă somniferă,
Şi când plecam, într'un târziu,
Simţeam un fel de gust sălciiu...

Deci, mă întreb acum, în mine,
Cu-asemănarea cum devine? .
Eu ştiu, că nu-s așa nerod,
Copacu-l judeci după rod,
Nu poate nimeni să mă prindă:
Numai stejarul face ghindă,
Şi grădinaru, 'ntradevăr,
Culege perele din păr...
Ghiulucă, însă, ce rodeşte,
Când cugetă sau când gândeşte?
Pe subţirelul său harac
Ce creşte? Viţă? Aş! Spanac..

NESTOR PORUMB
— expert botanist. —

INSEMNĂRI

Intre amenințări și lingușire. — Destăinuirile dlui Stelian Popescu, publicate câteva zile de-arândul în fruntea ziarului „Universul”, au avut darul să scoată la iveală, din întunericul rușinei, multe din tainele de familie ale așa zisului partid național. Aceste taine, desigur, ar fi rămas necunoscute, dacă d. Iuliu Maniu ar fi avut norocul (căci mintea nu l'a ajutat) de a ajunge președinte de Consiliu în România-intregită. Așa însă, amărăciunea insuccesului, — un admirabil tonic împotriva discreției, — au deslegat toate limbile, și știm acum cecece ar fi rămas, poate, multă vreme, subț zăvorul prudent al secretului.

Vă aduceți aminte de atitudinea revoluționară, a partidului poreclit național, de-alungul celor patru ani ai opoziției sale gălăgioase. Dela declarația categorică de nerecunoaștere a Constituției până la cei trei șobolani agățați la poarta clubului liberal, ciracii dlui Iuliu

Maniu au umptut răspântiile lumii cu strigătul lor de revoltă, protestând împotriva „oligarhiei” din vechiul Regat și declarând război pe viață și pe moarte „dictaturei” dlui I. Brătianu. Susținuți din coastă de viteaza presă din strada Sărindar, care avea ceva de împărțit cu democrația română, foștii antreprenori ai Consiliului dirigent, merșeră cu îndrăzneala până acolo, încât amenințau cu convocarea nu mai știm a cărui Mare Stat Național, ca să se revizuiască hotărârea adunării dela Alba-Iulia și să se înceapă — vezi dumneata! — un soi de mișcare autonomistă a la Ștefan Radici dela Zagreb.

Toată această teribilă răfoială, în fața căreia d. Albert Honigman, temperament impresionabil, își pierduse cumpătul, nu fusese însă decât un foarte riscat șantaj. O sperietoare ridicolă, de care, bineînțeles, nu s'a speriat nimeni... Iată pentru ce, în

ziua când au înțeles că metoda vorbelor mari și a amenințărilor răsunătoare n'a dus la rezultatul dorit, și că mult gânditele binefaceri ale puterii le scapă printre degetele lor nemindemnatice, sutașii dlui Iuliu Maniu, atâți câți mai rămăseseră, au întors foaia.

D. Stelian Popescu povestește cu o crudă sinceritate, smulgând de pe chipul crispat al foștilor săi tovarăși masca fățarniciei, cum a fost trimis dela d. Al. Constantinescu la d. Vintilă Brătianu și dela d. I. Brătianu la d. Barbu Știrbei, ca să ceară iertare, să retracete declarațiunile anterioare și să primească orice angajamente viitoare, numai pentru a câștiga o proptea pe seama ambițiilor cam zdruncinate de guvernare ale dlui Iuliu Maniu. Și în vreme ce d. Stelian Popescu făcea naveta (ca trenurile dlui Mihail Popovici) între d. Iuliu Maniu și Alexandru Vaida pe de o parte, și d. d. I. Brătianu și Barbu Știrbei pe de alta, gazetele, grozavele gazete ale pseudo-partidului național, *Lupta*, *Cuvântul*, *Patria*, continuau atacurile lor furibunde împotriva „camarilei” dela Palat și împotriva „hidrei” brătieniste. Campania continuă, pentru cazul când mlogeala dintre culise n'ar fi reușit.

Acum, sântajul reincepe față de noul guvern. Iar se aud amenințări, iar au început să umble vorbele mari prin târguri. Cutare frunțaș se bate cu pumnul în piept, vâitându-se că sentimentele sale dinastice se clatină. Un altul pomenește despre baricadă, ca și cum ar fi vorba de un simplu consiliu de administrație. Un al treilea, e revoltat împotriva exploatării politice a vechiului Regat, când pe banca ministerială stau acum șapte ardeleni...

Cei cari se linguseau ieri, amenință astăzi din dou. Cine poate să-i mai creadă? Cit și destăinuirile dlui Stelian

Popescu, și veți avea drept în față portretul moral al acestor agitatori de carnaval, cari chiar când amenință cu o mână, o au pe cealaltă pregătită pentru a o întinde!

La Jilava iarăși greva foamei. — O anunță *Adevărul*, explicând că „cei 115 deșinuți (comuniști) condamnați în recentul proces dela Chișinău, au declarat greva foamei, pentru că nu li s'a permis să serbeze ziua de 1 Mai, Ei se află în grevă de două zile.”

Nu avem nimic de zis. *Adevărul*, înregistrând această știre, are însă aerul de a găsi că interdicția guvernului de a nu lăsa pe biți internați dela Jilava să-și serbeze în tihnă ziua de 1 Mai, cu vinișor bun, pe iarbă verde și cu discursuri în care infama reacțiune care-i găzduște la Jilava să fie făcută „cu ouă și oțet,” atinge culmea sâmbolniciei și a ilegalității! *Adevărul* are perfectă dreptate: Guvernele oligarhice nu sunt la prima lor infamie. Astfel, răposatul Max Goldstein, cel cu atentatul umanitar dela Senat, și-a văzut grăbit sfârșitul prin faptul că infamul guvern nu i-a în-cuvințat în ultima vară a scurtei dar rodnici sale vieți, un concediu de două luni la Vichy, pentru a trata o veche boală de ficat.

În momentul când scriem acestea, aflăm tocmai că adevărata pricină pentru care Terente, faimosul rege al bălților, nu s'a lăsat să fie prins, este că la propunerea făcută de către valorosul apostol a tuturor libertăților (pentru sine!) că se va preda, dacă direcțiunea generală a închisoriilor și ministerul de Interne, li asigură în menu-ul zilnic „biftek cu ou” la dejun și seara regim de lăptării variate, plus o lună de concediu iarna și două vara, și gratificații la Revelion și de Paști, mașterele autorități i-au refuzat net cererea trimițându-i regulamentul în-

chisorilor care prevede regim și tratament egal pentru toți deținuții.

Trebuie să recunoaștem, că lucrurile nu mai pot merge astfel. Domnia arbitrarului și a bunului plac al autorităților trebuie să înceteze odată. În acest scop, adresăm ministrului de Interne somațiunea că la prima convocare a Parlamentului să-i supună spre aprobare următorul:

Proiect de lege

Art. 1. Toți deținuții închisorilor, penitenciarelor și ocnelor românești, indiferent de delictul comis, au dreptul de a se întoarce noaptea la orice oră ar voi, pentruca ca să se odihnească după munca zilei din orașe, sate și păduri.

Gardianii sunt opriiți, sub pedeapsa excluderii din închisori, de a cere și primi bacșiș (spergeld) dela deținuți pentru faptul că le deschid porțile noaptea ca să se poată odihni.

Art. 2. Direcțiunea închisorilor, penitenciarelor, etc. va prezenta la începutul fiecărei săptămâni comitetului superior al deținuților, lista de bucate spre a fi admisă și aprobată.

Art. 3. Deținuții politici (comuniștii) vor avea drept în fiecare an la un concediu de șase luni, supranumit voiaj de studii, la Moscova.

Delapidatorii și casierii vor avea drept la un concediu de trei luni în America.

Ceilalți deținuți de drept comun vor avea și ei drept la un concediu de una lună, pe care îl vor putea petrece neturburați ori unde vor voi.

Spesele de echipare, de călătorie și de întreținere, pe tot timpul acestor călătorii de reconfortare, privesc exclusiv și în întregime statul român.

Art. 4 final. Toate abaterile autorităților dela aceste dispozițiuni vor fi judecate, fără drept de apel, de către Uniunea sindicatelor generale a pușcăriașilor.

Concepțiile partidului poporului.

— Pe nasurile vulturești ale redactorilor din strada Sărindar stau ochelari cu sticle sparte. Pentru ei, prezența în fața ochilor a acestui fel de ochelari e o necesitate profesională: le asigură a percepția difuză a realităților politice. De când strigăm, că profesiunea gazetărească a anumitei prese e să vadă strâmb, ca să poată cugeta falș, ca în rezultat să împedice pe cititori de a se lămuri în tot ce se întâmplă în jurul lor. Iar despre otrava „ideologică,” cu care *Adevărul* de ani de zile — dar mai ales după războiu — intoxică viața sufletească și intelectuală a României, vom vorbi în curând și pe larg.

După insinuările iudeoromânilor dela *Adevărul*, — reportajul politic al acestui ziar n'a fost niciodată altceva decât permanentizarea insinuării, — persoane din partidul poporului ar fi preocupate de „dependința partidului avereșcan de liberali,” și că „politica de supunere față de dl I. Brătianu nu poate fi menținută mult timp”.

Ca întotdeauna, *Adevărul* minte și acum. Dacă pe nasurile vulturești ale reporterilor lui n'ar fi ochelari cu sticle sparte, — intenționat înfipte acolo ca să-și poată justifica minciuna, — ar fi putut să vadă limpede că în partidul poporului nu există o suferință provocată de „dependința lui de liberali” pentru simplul motiv, că această dependință nu există. Nici suferință, nici preocupări. Poate s'o spună „Adevărul”, și se prea poate ca persoane din partidul liberal să arunce, mefistofelic, în imaginația torturată a iudeoromânilor reporteri, sugestia unei asemenea dependențe.

Adevărul (fără ghilemele) e cu totul altul. Și ca să-l vezi trebuie să ai privirea nechinuită de influența a percepțiilor difuze, sau ce e mai rău, de influența unei anumite conjuncti-

vite. Nemulțumirile pe care a reușit să le provoace partidul poporului la unii dintre politicianii de castă, cari cred că nimic nu s'a schimbat în viața politică a României mari, și frica pe care o însuflă acelora cari socotesc că timpul de după războiul e favorabil acțiunii de dezagregare a societății și a statului român prin toxinele unui anumit fel de „democrație roză”, provin anume din abso-luta lui independență politică și din forța intimă pe care o are de a fi mai mult decât un partid, de a fi armata de reparatori și de constructori ai României moderne. Nu din capriciu, și nu din „sugestie brătienistă”. Regele a încredințat partidului poporului conducerea statului român, într'o perioadă de timp în care toate concep-țiile și energiile politice ale celorlalte partide se epuizaseră în chițibușerii dogmatice, fără să fi putut cristaliza o soluție acceptabilă, și fără să fi putut fixa perspectiva desfășurării vii-toare a României întregite. Cu soluții precise și cu perspective fixe s'a pre-zentat numai partidul poporului, și independența lui politică provine chiar din acest merit al lui.

Un acord dezacordat. — Înțelege-rea, ce să i zicem așa, dintre partidul țărănist și partidul național, lucheiată în pragul alegerilor, a avut nevoie de mai multe pertactări decât oricând. Ele durează și acum, răscolind nemul-țumiri aprinse în amândouă tăberile, și vor continua, probabil, chiar după alegeri, când alte multe neînțelegeri, ținute acum sub presiunea necesității, vor ieși brusc la iveală.

Niciodată o tovărășie electorală nu s'a pus la cale într'o atmosferă mai puțin prietenoasă. Cine a întâlnit zilele trecute pe străzile Clujului pe d. dr. N. Lupu, așteptând zadarnic sosirea dlui Iuliu Mauiu, și cine a prins din

zbor epitetele cu cari se categorisesc reciproc amărății aflați de nevoie, știe foarte bine, că nici una din cele două grupări ale opoziției nu se avântă în luptă cu încredere, cu sinceritate și cu însuflețire.

În asemenea condiții de inferioritate, și cu o asemenea armată demoralizată, victoria nu va fi, se înțelege, de par-tea național-țărăniștilor. Dealminteri, aceștia nici n'ar avea ce să facă cu ea. Presupunând, prin absurd, că blocul (foarte șubrad, de alt fel) țărănist-național ar dobândi majoritatea locu-rilor în Parlament, unde ne-am găsi? Ne-am întoarce, dacă nu vă supărați, cu o lună și jumătate în urmă, când, nici în ceasul al unsprezecelea, în fața perspectivei de a veni la guvern, cei doi tovarăși de acum nu s'au putut înțelege. Țara întreagă s'ar cufunda în nămolul incertitudinii, și comedia pertractărilor s'ar transforma din nou, ca la 1920, într'o adevărată pacoste. Ne-am trezi, pentru a doua oară, la marginea abisului bolșevic.

Acest lucru, din fericire, nu se va întâmpla. Partidul național și partidul țărănist, manifestând aceeași slăbiciune deosebită pentru atitudinile negative (singura trăsătură de unire dintre ele) au dovedit, că nu se pot înțelege de-cât în opoziție.

Pentru ce să se mai strice această dulce armonie dintre ele ?

Politica financiară. Scăderea leului, accentuată în ultima vreme printr'un joc dușmănos de forțe oculte, a pro-dus o legitimă îngrijorare, — ceva mai multă decât ar fi normal, — în toate cercurile noastre financiare. Agenții electorali, secundați de anumita presă din capitală, și bucuroși că această criză trecătoare coincide cu agitația din jurul alegerilor, s'au grăbit să trâmbițeze pretutindeni apropiatul fa-liment al României. În alte țări, mai

puțin „democrate” ca a noastră, ca de pildă în Franța, asemenea provocatori de panică valutară sunt aspru pedepsiți. O lege specială a fost instituită pentru defecțiunile francului. La noi, salvatorii financiari se găsesc pe la toate răspântiile, iar casandrele de cafea găsesc sălaş în orice gazetă de pe strada Sărindar.

Cu toate acestea, problema, recunoaștem și noi, e destul de serioasă. Starea precară a leului se datorește, s'a mai spus cu drept cuvânt, politice economice a trecutului guvern. Aceasta, prin simpatia excesivă arătată capitalismului bancar, a nesocotit și a stânjenit aportul pe care ar fi putut să-l aducă, pentru vindecarea situației financiare, cea mai puternică pârghie economică în viața unui stat: producătorul. Guvernul actual împărtășește cu totul altă concepție. El urmărește sporirea producției, activarea exportului, îmbunătățirea transportului și încurajarea agriculturii, tocmai pentru a pune în valoare bogățiile solului și a da României o balanță activă a comerțului exterior.

Acest program economic, așteptând efectele sale rodnice pe tărâmul economic, nu poate să nu aducă o însă-nătoșire a monedei noastre. Manevrela speculatorilor din afară, cași emoțiile celor din interiorul țării, nu pot să fie de lungă durată. Nefiind niciun motiv economic sau financiar pentru o prăbușire a leului, recolta anunțându-se îmbelșugată și nicio nouă emisiune de bilete de bancă nemai venind să sporească inflațiunea, orice surpriză nep'ăcută este exclusă.

Se va vedea.

Greșeli de limbă, ortografie și gramatică. — Nu suntem prea pedanți în judecarea greșelilor de acest fel, ce se strecoară mai ales în coloanele ziarelor cotidiene. Cunoaștem

greutățile tehnice împreunate cu redactarea și tipărirea — zi de zi — a acestor publicațiuni. Suntem concilianți, chiar și când le găsim în ziarele bucureștene, cu toate-că acestea ar putea să fie adevărate școale de limba română, mai ales pentru cititorii ardeleni, basarabeni și bucovineni. O parte a greșelilor ortografice, dealtfel, se pot reduce la simple greșeli de tipar, uneori.

Se întâmplă, însă, că întâlnim greșeli atât de grosolane, încât omul care posedă simțul limbii, vrând nevrând trebuie, ori să roșească.

Așa bună-oară, e proasta concordare a subiectului cu predicatul, și a atributului i-adjectiv cu substantivul. În ziarele de tiraj citești titluri mari, ca bună-oară: „Adunarea societății petroliferă”, „Congresul preoțimei ortodoxă”, ori, „Sinuciderea unei femei părăsită”.

Vor crede unii, că n'ar trebui să ne batem capul cu lucruri atât de neînsemnate. Dar nu e așa. Ziarele și revistele ajung în mâinile elevilor de școală cari, le citesc uneori din doască în doască. Ei își vor însuși greșelile de limbă, ortografie și gramatică, așa încât ziarul și revista devine a doua școală pentru ei, care va strica tot ce a clădit școala reglementară. De-aceia, greșelile mai grosolane de limbă, ortografie și gramatică ale ziarelor și revistelor credem că sunt adevărate delictе, cărora n'ar strica să li-se aplice anumite sancțiuni. Menirea ziarelor și revistelor nu e aceea de-a strica limba românească. Iar în ce privește anarhia, aceasta n'ar trebui să aibă loc și în domeniul ortografiei. Ziarele și revistele pot să aibă colaboratori mai buni sau mai răi, dar redactorul, ori secretarul de redacție trebuie să fie un bun cunoscător al limbei, ortografiei și gramaticii românești.

Redactor responsabil: ALEXANDRU HODOS